

**Рішення
засідання колегії Управління охорони здоров'я Харківської
обласної державної адміністрації**

від 19 квітня 2017 року

**«Про стан надання медичної допомоги особам, постраждалим
від аварії на Чорнобильській АЕС, за 2016 рік та І квартал 2017 року»**

Заслухавши та обговоривши доповідь із зазначеного питання, колегія відзначає, що питання організації медичного забезпечення потерпілих від аварії на Чорнобильській АЕС перебуває на постійному контролі обласної державної адміністрації, обласної ради, Управління охорони здоров'я та Департаменту соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації.

На обласному рівні Державного реєстру станом на 01.04.2017 року на обліку перебуває 16 171 постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи (2016 – 16 605), в тому числі 13 601 дорослих (2016 – 13 820), 2 493 дітей (2016 – 2710) і 77 онуків (2016 – 75).

Серед дорослих - ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС – 9 292, евакуйованих – 804, переселенців – 3 235, осіб 18 років і старше з 4 групи спостереження - 270. У місті Харкові проживають 5 748 (35,6%) осіб, в районах області 10 423 (64,4%) осіб.

Серед потерпілих від наслідків аварії на ЧАЕС 7 768 (47,8%) перебувають у працездатному віці, з них чоловіків – 5 652 (72,8%), жінок – 2 116 (27,2%).

Для надання медичної допомоги потерпілим задіяна мережа закладів охорони здоров'я, що включають 34 медичні установи в районах області, 25 територіальних поліклінік для дорослих і 12 дитячих поліклінік у м. Харкові, які забезпечують облік, диспансерне спостереження та організацію медичної допомоги потерпілим за місцем проживання. В провідних лікувальних установах Харкова та клініках інститутів Національної академії медичних наук України виділено 600 ліжок для стаціонарного лікування потерпілих, у тому числі 85 ліжок для дітей.

Комплексними профілактичними оглядами у 2016 році охоплено 13 562 (99,0%) дорослих, 2 523 (100%) дітей, 75 (100%) онуків; ліквідаторів – 9 255 (99,0%), евакуйованих – 791 (98,3%), переселенців – 3 213 (99,0%), осіб 18 років і старше – 267 (99,3%).

У 1 кварталі 2017 року комплексними профілактичними оглядами охоплено 9 782 (71,9%) дорослих, 1 937 (77,7%) дітей і 62 (80,5%) онуки; ліквідаторів – 6 887 (74,1%), евакуйованих – 586 (72,9%), переселенців – 2 117 (65,4%), осіб 18 років і старше – 192 (71,1%).

В той же час, у 1 кварталі 2017 року у Дворічанському районі оглянуто всього 37,2% постраждалих, Борівському – 43,4%, Зачепилівському – 50,6%, Барвінківському – 52,8%.

За результатами проведених комплексних медичних оглядів потерпілих у 2016 році визнано здоровими лише 249 осіб (1,8%) дорослих, у тому числі серед ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС – 30 осіб (0,3%); евакуйованих із

зони відчуження – 22 (2,8%); переселенців – 189 (5,9%). Тільки 737 (29,2%) дітей та 34 (45,3%) онуки визнані практично здоровими.

За I квартал 2017 року визнано здоровими лише 163 особи (1,7%) дорослих, у тому числі серед ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС – 23 особи (0,3%); евакуйованих із зони відчуження – 11 (1,9%); переселенців – 122 (5,8%). Тільки 569 (29,4%) дітей та 28 (36,4%) онуків визнані практично здоровими.

Відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про вдосконалення ендокринологічної допомоги потерпілим внаслідок Чорнобильської катастрофи» проводиться моніторинг захворювань ендокринної системи в осіб, які на час аварії були в дитячому та підлітковому віці.

Станом на 01.04.2017 року зареєстровано 2 223 особи зазначеного контингенту, в 856 (385%) з них виявлена патологія ендокринної системи, у тому числі у 3 – підтверджений пункційною біопсією рак щитоподібної залози.

Крім того, в обласному клінічному спеціалізованому диспансері радіаційного захисту населення під постійним динамічним спостереженням знаходяться особи, які перенесли гостру променеву хворобу (2 особи) та ті, що мали дозу опромінення 25 бер і вище – 1 491 осіб (755 осіб проживають в м. Харкові та 736 – в районах області).

Комплексний профілактичний огляд в поліклініці диспансеру в 2016 році пройшли 1 480 осіб (99,3%), в тому числі міських жителів – 748 (98,2%) та жителів районів області – 732 (99,7%).

У 2016 році амбулаторно проліковані всі потребуючі лікування дорослі та діти.

У 1 кварталі 2017 року амбулаторне лікування отримали 9 619 дорослих та 1 368 дітей. У всіх територіальних поліклініках для оздоровлення широко використовуються денні стаціонари, хворі забезпечуються пільговими рецептами.

У 2016 році за пільговими рецептами лікарів територіальних закладів охорони здоров'я придбано ліків на загальну суму 7 727,7 тис. грн., отримали пільгові рецепти 8 449 осіб (51,9% від усіх зареєстрованих). Середня сума коштів на 1 постраждалого, який отримав рецепт, склала – 914,63 грн., в середньому на одного зареєстрованого «чорнобильця» витрачено 475,17 грн.

У 1 кварталі 2017 року придбано ліків на загальну суму майже 1 369,0 тис. грн., отримали пільгові рецепти 1 921 особа (11,9% від усіх зареєстрованих). Середня сума на 1 постраждалого, який отримав рецепт, склала – 712,55 грн., в середньому на одного зареєстрованого «чорнобильця» витрачено 84,65 грн. За розрахунками фахівців, з урахуванням особливостей контингенту постраждалих в Харківській області та наявної у них патології, на одного «чорнобильця» для проведення підтримуючого амбулаторного лікування необхідно понад 850,0 грн. на рік.

У 2016 році стаціонарне лікування отримали 6 292 (47,4%) дорослих, 459 (25,7%) дітей та 11 онуків (26,8%). Пройшли реабілітацію в НДІ ОЗДП 112 дітей (6,3%), м.Харків – 86 (13,1%), райони області – 26 (2,3%).

У 1 кварталі 2017 року отримали стаціонарне лікування 1 805 (18,8%) дорослих, 142 (10,4%) дітей та 3 онуки (8,8%).

У 2016 році більш низькі показники стаціонарного лікування серед дорослих були у Борівському – 24,7%, Дворічанському – 29,2%, Сахновщинському – 25,2% районах; серед дитячого населення не лікувалися в стаціонарах взагалі діти в Близнюківському, Борівському, Золочівському, Ізюмському районах та м.Люботині.

За 1 квартал 2017 року не достатньо використані можливості стаціонарного лікування серед дорослих в Шевченківському (10,7%), Золочівському (10,2%), Барвінківському (10,0%), Сахновщинському (8,5%), Кегичівському (6,5%) районах, не пролікований жоден постраждалий в Коломацькому районі. Не отримали стаціонарне лікування діти в Барвінківському, Близнюківському, Борівському, Дворічанському, Золочівському, Ізюмському, Куп'янському, Первомайському районах та м. Люботині.

Санаторно-курортне оздоровлення потерпілих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС в 2016 році здійснювалося в санаторіях по путівках, які виділялися централізовано Міністерством праці та соціальної політики України Департаменту соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації. Згідно зі звітами медичних установ, в 2016 році оздоровлено 1 319 дорослих і 81 дитина. В 1 кварталі 2017 року оздоровлено 122 (1,3%) дорослих постраждалих та 8 (0,6%) дітей.

Не оздоровлено протягом 2016 року жодного потерпілого в Шевченківському районі, в 1 кварталі 2017 року оздоровлені в санаторіях «чорнобильці» лише в 10 районах (Барвінківський, Богодухівський, Великобурлуцький, Вовчанський, Дергачівський, Краснокутський, Лозівський, Сахновщинський, Харківський, Чугуївський райони).

Поширеність захворювань серед потерпілих від аварії на ЧАЕС продовжує збільшуватися: в 2016 році цей показник серед дорослих потерпілих перевищив в 4,5 рази обласний показник та в 3,4 рази показник по Україні.

Аналіз динаміки рівнів поширеності захворювань у дорослих показує стабілізацію хвороб нервової системи та туберкульозу.

Залишається стабільним зростання поширеності хвороб по інших класах: системи кровообігу, органів травлення, дихання, ендокринної, сечостатевої системи, злюкісних новоутворень, які займають перші рангові місця.

Поширеність захворювань системи кровообігу займає провідне місце протягом усього періоду спостереження за потерпілими та має чітку тенденцію до збільшення.

Серед хвороб системи кровообігу провідні місця належать гіпертонічній хворобі, ішемічній хворобі серця та цереброваскулярній патології.

При цьому, звертає увагу низька виявляємість у потерпілих цих захворювань у ряді районів: гіпертонічної хвороби у Коломацькому, Красноградському, Київському, Новобаварському і Холодногірському у м. Харкові районах та низьку виявляємість цього недугу у потерпілих Барвінківського, Ізюмського, Кегичівського, Лозівського та Московського у

м.Харкові районів; ішемічна хвороба серця у 2016 році не діагностувалася вперше у Коломацькому, Київському, Холодногірському у м.Харкові районах та м.Люботині, низька виявляемість захворювання відмічена у Великобурлуцькому, Зачепилівському, Ізюмському, Кегичівському, Куп'янському, Лозівському, Нововодолазькому, Московському, Новобаварському у м.Харкові районах. В той же час показники захворюваності на інфаркт міокарду вищі за обласний показник серед потерпілих 2016 року (30,0 на 10,0 тис. потерпілих) у Близнюківському (340,9), Основ'янському у м. Харкові (171,4) районах.

Цереброваскулярні хвороби недостатньо діагностувалися в Барвінківському (16,1), Близнюківському (32,2), Великобурлуцькому .(32,2), Красноградському (16,1), Нововодолазькому (16,1), Сахновщинському (32,2), Слобідському (22,5), Холодногірському (32,1) у м.Харкові районах (обласний показник – 139,0 на 10,0 тис. потерпілих); не зареєстровано захворювань протягом року у Зачепилівському, Коломацькому, Лозівському районах та м. Люботині.

Захворюваність на інсульти та інфаркти мозку значно вище за обласний показник (59,3 на 10,0 тис. потерпілих) у Близнюківському (113,6), Борівському (129,9), Дворічанському (175,4), Золочівському (140,8), Ізюмському (120,5), Сахновщинському (180,2), Чугуївському (127,9) та Новобаварському у м. Харкові (107,5) районах.

Виникнення ускладнень захворювань системи кровообігу, таких як гострий інфаркт міокарда, інсульт, у 2,1 і 2 рази вище серед потерпілих у порівнянні з обласними показниками.

Поширеність хвороб органів травлення в потерпілих в 6,5 разів вище за обласний показник і в 4,1 рази вище показника серед потерпілих по Україні. В 2016 році збільшилася поширеність хвороб печінки, жовчного міхура, захворювань підшлункової залози.

Звертає увагу низька виявляемість у потерпілих цієї патології в Барвінківському, Близнюківському, Красноградському, Лозівському, Нововодолазькому районах та відсутність виявлення цих хвороб у Великобурлуцькому, Коломацькому районах та м. Люботині.

Рівень поширеності злоякісних новоутворень у потерпілих має тенденцію до росту. Протягом 2016 року кількість онкологічних захворювань зросла на 5,7% у порівнянні з 2015 роком.

Рівень первинної захворюваності на злоякісні новоутворення серед потерпілих від аварії на ЧАЕС протягом 2016 року збільшився на 16,7%.

Поширеність захворювань серед постраждалих дітей в 2016 році склала 2 924,6 на 1 000 дітей.

Найбільшу питому вагу в структурі захворювань дітей займають хвороби органів дихання, травлення, нервої, ендокринної систем та системи кровообігу.

Серед постраждалих, які проживають на території області, у 2016 році 6 152 (44,5%) дорослих мають інвалідність, в тому числі

у 5 545 осіб інвалідність пов'язана з аварією на ЧАЕС, по районах області – 2 919 (52,6%), м. Харкові – 2 626 (47,3%).

Уперше в 2016 році визнані інвалідами 65 дорослих та 2 підлітка, у яких причина інвалідності зв'язана з наслідками аварії на ЧАЕС; в 1 кварталі 2017 року визнані інвалідами 9 дорослих, у яких причина інвалідності пов'язана з наслідками аварії на ЧАЕС, в тому числі 2 особи отримали 2 групу інвалідності і 7 осіб – 3 групу.

Захворювання, які призвели до стійкої втрати працевздатності у 2016 році серед дорослих: хвороби системи кровообігу – 31,47 на 10,0 тисяч постраждалих (2015 - 22,9; 2014 - 47,3), злюкісні новоутворення – 7,32 (2015 - 8,6; 2014 – 11,8), хвороби нервової системи – 2,2 (2015 - 3,6; 2014 – 4,2), уроджені аномалії розвитку – 3,7 (2015 – 0,7); у 1 кварталі 2017 року - хвороби системи кровообігу – 7 постраждалих, злюкісні новоутворення – 2.

Серед постраждалих дітей, які проживають на території області 81 мають інвалідність, в тому числі у 13 дітей інвалідність пов'язана із впливом шкідливих факторів внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Крім того, 1 онук має інвалідність, пов'язану з ЧАЕС.

У 2016 році померло 338 дорослих, в 1 кварталі 2017 року - 87 дорослих. Провідні місця серед причин смерті займають хвороби системи кровообігу – 54 випадки (39,7 на 10,0 тис. контингенту), злюкісні новоутворення - 13 (9,56), хвороби органів дихання і органів травлення – по 7 випадків (5,15), травми та отруєння 5 (3,67), хвороби сечостатевої системи – 1 (0,73 на 10 тис. контингенту).

Приділяється увага постраждалим від аварії на ЧАЕС, які вимушенні були покинуті Донецьку та Луганську області в зв'язку з бойовими діями і тимчасово проживають на території нашої області. В 2016 році в стаціонарі КЗОЗ «Обласний клінічний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення» проліковано 101 особу (71 житель Луганської і 30 осіб з Донецької областей); за 1 квартал поточного року вже проліковано 32 «чорнобильця» з цих областей (22 – Луганська, 10 – Донецька).

Одним із нових напрямків у роботі диспансеру є проведення хіміотерапевтичного лікування онкологічним хворим у рамках реалізації Державної бюджетної програми «Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». З вересня 2016 року у хірургічному відділенні працює лікар – онколог та надається хіміотерапевтичне лікування онкологічним хворим. В 2016 році один хворий отримав 3 курси хіміотерапії, за 1 квартал 2017 року на базі диспансеру отримали хіміотерапевтичне лікування 9 хворих (20 курсів хіміотерапії).

Продовжується робота по наданню консультивної та організаційно-методичної допомоги в районах області. Протягом I кварталу 2017 року проведено 6 виїздів бригад лікарів-кураторів, в тому числі в пгт Вільча Вовчанського району, оглянуто 710 осіб, що постраждали від аварії на ЧАЕС, переважно жителі сільської місцевості.

Фінансування витрат на утримання КЗОЗ «Обласний клінічний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення» з обласного бюджету в 2016 році збільшилося в порівнянні з 2015 роком на 101,7% і склало 32 599,2 тис. грн.

З обласного бюджету на медикаменти профінансовано 2 382,9 тис. грн.

На виконання програми «Комплексне медико-санітарне забезпечення та лікування онкологічних захворювань із застосуванням високовартісних медичних технологій громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» з державного бюджету отримано фінансування на медикаменти на загальну суму 946,9 тис. грн.

Фактична вартість одного ліжко-дня на медикаменти в 2016 році склала 33,44 грн. (2015 рік – 23,25 грн.), 1 квартал 2017 року – 34,2 грн.

Фактична вартість одного поліклінічного відвідування в 2016 році - 10,02 грн. (2015 рік – 8,05 грн.).

З обласного бюджету у 2016 році отримане фінансування на придбання продуктів харчування в загальній сумі 1 670,1 тис. грн.

Департаментом соціального захисту населення Харківської обласної державної адміністрації профінансовані витрати на додаткове харчування на загальну суму 188,4 тис. грн.

Фактична вартість одного ліжко-дня на харчування в 2016 році склала 34,90 грн. (2015 рік – 33,31 грн.), 1 квартал 2017 року – 34,39 грн.

Для забезпечення вирішення проблемних питань щодо організації медичного забезпечення постраждалих від Чорнобильської катастрофи, колегія Управління охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації вважає за необхідне:

1. Начальникам відділів охорони здоров'я районної держадміністрацій, Люботинської та Куп'янської міських рад, сектору охорони здоров'я Балаклійської районної державної адміністрації, головним лікарям центральних районних, центральних міських та міських лікарень міст обласного значення, директору КЗОЗ «Лозівське територіальне медичне об'єднання», головним лікарям центрів первинної медико-санітарної допомоги, керівникам закладів охорони здоров'я обласного підпорядкування:

1.1. Продовжити роботу щодо формування реєстру осіб, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

1.2. Забезпечити охоплення профілактичними оглядами 100% дорослих та дітей.

1.3. Забезпечити контроль за етапністю та наступністю лікування та обсягами медичної допомоги постраждалому населенню.

1.4. Забезпечити контроль за веденням первинної облікової документації у медичних закладах.

1.5. Забезпечити медикаментозне лікування хворих відповідно до діючих локальних формуллярів.

1.6. Забезпечити першочергове безкоштовне лікування, а також, направлення до спеціалізованих закладів охорони здоров'я третинного рівня

осіб, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС, у яких діагностовано захворювання на гепатити В і С.

1.7. Продовжити співпрацю з відділенням соціальної педіатрії і реабілітації ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», перепрофільованого з Центру реабілітації дітей та підлітків, постраждалих від наслідків Чорнобильської катастрофи, з метою забезпечення необхідних обсягів надання високоспеціалізованої медичної допомоги зазначеному контингенту дітей.

Термін: постійно.

2. Головним лікарям центральних районних, центральних міських та міських лікарень міст обласного значення, директору КЗОЗ «Лозівське територіальне медичне об'єднання», головним лікарям центрів первинної медико-санітарної допомоги підготувати уточнені реєстри дітей, народжених від осіб, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС, віком до 18 років, які не мають інвалідності та вибули з диспансерного обліку, та надати до КЗОЗ «Обласний клінічний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення».

Термін: до 15 травня 2017 року.

3. Головним лікарям центрів первинної медико-санітарної допомоги Барвінківського (Васильєв В.І.), Дворічанського (Приходін В.В.), Борівського (Павленко Н.О.), Зачепилівського (Омельченко О.І.) районів вжити заходів щодо своєчасного 100%-го охоплення комплексними профілактичними оглядами контингенту, постраждалого внаслідок аварії на ЧАЕС.

Термін: протягом року.

4. Головним лікарям центрів первинної медико-санітарної допомоги Барвінківського (Васильєв В.І.), Близнюківського (Павлюк Г.П.), Борівського (Павленко Н.О.), Дворічанського (Приходін В.В.), Золочівського (Тесленко М.А.), Ізюмського (Сумець Л.М.), Кегичівського (Парамонова А.М.), Коломацького (Шаптала В.М.), Первомайського (Горячок Р.В.), Сахновщинського (Фінтісов В.П.), Шевченківського (Сивокоз О.Г.) районів та м. Люботин (Євдокимова І.А.) вжити заходів щодо покращання охоплення стаціонарним лікуванням дорослих та дітей, постраждалих внаслідок аварії на ЧАЕС.

Термін: протягом року.

5. Запропонувати директору Департаменту охорони здоров'я Харківської міської ради Сороколату Ю.В. здійснити аналогічні заходи.

6. Головному лікарю КЗОЗ «Обласний клінічний спеціалізований диспансер радіаційного захисту населення» Зінов'єву Е.В.:

6.1. Забезпечити контроль за функціонуванням обласного та районних рівнів Національного реєстру.

6.2. Вживати заходів у межах наявних фінансових можливостей щодо подальшого покращання лікувально-діагностичної бази диспансеру, його модернізацію; проведення капітальних та поточних ремонтів приміщень і споруд закладу.

6.3. Здійснювати постійний контроль за якістю наданих консультативних рекомендацій лікарями консультативної поліклініки, відбором хворих для стаціонарного лікування.

6.4. З метою раннього виявлення захворювань, в тому числі злоякісних, забезпечити на рівні поліклінічного відділення проведення комплексних оглядів осіб із залученням спеціалістів всіх профілів.

6.5. Продовжити роботу лікарів - кураторів в територіальних медичних закладах у питаннях надання організаційно-методичної та консультативної допомоги в першу чергу центрам первинної медико-санітарної допомоги в районах області щодо організації спостереження та обліку осіб, які постраждали від аварії на Чорнобильській АЕС.

6.6. Здійснювати постійний контроль за впровадженням у відділеннях диспансеру затверджених протоколів надання медичної допомоги відповідно до стандартів якості діагностики та лікування.

6.7. Продовжити моніторинг госпіталізації хворих у відділення стаціонару по талонах.

6.8. Забезпечити медикаментозне лікування хворих відповідно до діючого локального формулару диспансеру.

6.9. Забезпечити контроль за своєчасним та якісним рівнем диспансеризації постраждалого населення.

Термін: постійно.

6.10. Організувати та здійснити виїзди у райони області, де заклади охорони здоров'я мають найнижчі показники охоплення профілактичними оглядами осіб, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС, з наступним проведенням виїзних нарад з обговоренням результатів перевірок.

Термін: протягом року.

6.11. У розрізі усіх районів області провести уточнення реєстрів дітей, народжених від осіб, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС, віком до 18 років, які не мають інвалідності та вибули з диспансерного обліку.

Термін: до 01 червня 2017 року.

6.12. Організувати амбулаторні огляди на базі поліклінічного відділення закладу дітей до 18 років, які вибули з диспансерного обліку.

Термін: з 01 червня 2017 року.

7. Управлінню охорони здоров'я Харківської обласної державної адміністрації (Сироштан Г.М.):

7.1. Забезпечувати (згідно з пільговою кількістю та показаннями) талонами на безкоштовне обстеження за допомогою 128-зрізового комп'ютерного томографа (КЗОЗ «Обласна клінічна лікарня – Центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф») осіб, постраждалих від аварії на Чорнобильській АЕС, які перебуватимуть на стаціонарному лікуванні.

7.2. У разі необхідності сприяти вирішенню питання щодо збереження ресурсного та кадрового потенціалу відділення соціальної педіатрії і реабілітації ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України», перепрофільованого з Центру реабілітації дітей та підлітків, постраждалих від наслідків Чорнобильської катастрофи, з метою забезпечення необхідних обсягів надання високоспеціалізованої медичної допомоги зазначеному контингенту дітей.

7.3. Підготувати наказ з означеного питання.

Сіроштан Г.М.

Бондарчук Г.В.

Зайцев О.М.

Нестеренко Г.В.